

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.062/2019/6. szám Mögötte a Pf.II.20.088/2020/7. sz ítélet

A Szegedi Ítéltábla a dr. Marticsék Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Marticsék Dénes Tamás) által képviselt felperesnek - a Madák Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Madák László) által képviselt I. r. és a személyesen eljáró II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2018. október 1. napján kelt 4.P.22.125/2017/40. számú ítélete ellen a felperes részéről 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét - az alperes Hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzata 5.2.1. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elbíráló rendelkezésének kivételével - **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 33 000 (harmincháromezer) Ft másodfokú perköltséget.

Felhívja a felperest, hogy 8 napon belül hivatalos lelet készítésének terhe mellett fizessen meg további 48 000 (negyvennyolcezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és a II. r. alperes mint hitelfelvevők és zálogkötelezettek, valamint az I. r. alperes mint hitelező és zálogjogosult között 2007. augusztus 24. napján „Hitel- és zálogszerződés (I.r. alperes neve) svájci frank magánhitelhez” elnevezéssel szerződés jött létre. E szerződésben az I. r. alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a hitelfelvevő felperes részére 49 400 svájci frank összegű devizahitelt tart rendelkezésre, és a rendelkezésre tartási időszak lejártáig - a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén - legfeljebb 7 360 000 Ft összegű kölcsönt folyósít a részére.

A szerződésben a felek a kölcsön futamidejét a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 180 hónapban, lejáratát 2022. augusztus 15. napjában, a kamatperiódusonként változó ügyleti kamat mértékét az első négy kamatperiódusra évi 2,77 %-ban, a kezelési költség induló mértékét évi 2,70 %-ban, a THM-et pedig évi 6,43 %-ban határozták meg azzal, hogy a kölcsön kamatlába valamint a kezelési költség kamatperiódusonként változik, azok értéke az alperes mindenkor kondíciós listájában kerül közzétételre.

A szerződés 5.1. és 5.2. pontja értelmében megállapodtak abban, hogy a kölcsön igénybevétele a folyósítási feltételek mindegyikének teljesítését követően a hitelfelvevő eseti írásbeli megbízása (lehívása) alapján történik, a kölcsön folyósítására forintban kerül sor, a lehívott deviza összeg átváltásával a folyósítás napjára jegyzett MKB deviza vételi árfolyamon számítva.

A szerződés 6. pontjában a felek részletesen rendelkeztek a kölcsön törlesztéséről, valamint a kamat és a hitel járulékainak a megfizetéséről. Megállapodtak abban, hogy az I. r. alperes 2015. november 15. napjáig a kölcsöntőke törlesztésére türelmi időt biztosít a felperesnek, amely alatt a felperes csak a kölcsön kamatát és a kezelési költséget köteles az I. r. alperes felé teljesíteni havi esedékességgel,

míg a tőketartozás tekintetében előtakarékosági szerződést köt, és az ennek alapján megtakarított összeg előtörlesztésként kerül elszámolásra a tőketartozásra. Rögzítették továbbá, hogy a teljes hitelösszeg igénybe vételét feltételezve, a szerződéskötéskor hatályos kondíciós lista feltételeivel az induló hiteldíj összege 214,36 CHF.

A hitelszerződéssel egyidejűleg a peres felek két lakáskassza-előtakarékosági szerződést kötöttek, amelyek alapján a felperes és a II. r. alperes egyenként havi 20 000 Ft megtakarítást teljesítettek.

A szerződéskötés napján a felperes és a II. r. alperes tartozáselismerő nyilatkozatot tettek, amelyet **(közjegyző neve)** közjegyző közokiratba foglalt. Az okiratban rögzítésre kerültek a kölcsönszerződés egyes lényeges tartalmi elemei, továbbá a kölcsön biztosítékai, nevezetesen a **(település neve)**, külterület **(ingatlan hrsz.-a)**. hrsz. alatti ingatlanra az I. r. alperes javára alapított jelzálogjog, valamint az ugyancsak 2017. augusztus 24. napján létrejött - a felperes és a II. r. alperes által kötött lakáskassza-előtakarékosági szerződések alapján megtakarítási számlákon elhelyezett összeg terhére szóló - óvadéki szerződések.

A felperes és a II. r. alperes a szerződés 9.4. pontjában foglalt nyilatkozatukkal kijelentették, hogy az alperes üzletszabályzatainak tartamát megismerték, az abban írtakat elfogadják, a szerződés aláírását megelőzően megismerték továbbá a bank lakossági kölcsönszerződések egyes feltételeit tartalmazó tájékoztatóját, amelynek a kondíciós lista részét képezi.

A szerződéskötéssel egyidejűleg az alperes „Kockázatfeltáró nyilatkozat” megjelölésű okiratban tájékoztatta a felpereseket az ügylet árfolyam- és kamatkockázatáról, egyebek mellett a következők szerint: „A forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel az Ügyfeleink által megkötni kívánt deviza hitel szerződéssel kapcsolatban az alábbi piac által indukált kockázatokra hívjuk fel a figyelmet:

A hitel futamideje alatt árfolyam-elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be, az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban felszámított összege... Az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti.” A felperes és a II. r. alperes az okiratra vezetett záradék aláírásával nyilatkoztak arról, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, a deviza hitelszerződést ennek ismeretében, az esetleges kockázatok mérlegelésével kötötték meg.

Az I. r. alperes a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzata 5.2.1. pontjában a fizetések teljesítése kapcsán rögzítette, hogy az ügyfél a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint az ügyfél fennálló tartozása tekintetében a bank e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.

A felperes keresetében a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az elszámolás eredményeként a bíróság az I. r. alperest kötelezze 1 050 000 Ft megfizetésére. Érvénytelenségi okként jelölte meg, hogy a szerződés nem tartalmazza a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában előírt tartalmi elemeket, mivel a

kölcsön összege nem került meghatározásra, miután a szerződésben megjelölt svájci frank összeg csupán hitelkeret jelleggel szerepel, ehhez képest a folyósított kölcsönt az I. r. alperes forintban biztosította, emellett nem számítható ki a törlesztőrészek összege sem, és a THM számítása sem felel meg a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek. Hivatkozott továbbá arra, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott tájékoztatást, így az annak áthárítására vonatkozó szerződéses kikötések tisztességtelenek, és ugyancsak tisztességtelenek az alperes „Hitelműveletek végzéséről” elnevezésű üzletszabályzata 5.2.1. pontjában, a kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó 4.2. pontjában, a szerződéskötési díjra vonatkozó 4.3. pontjában valamint a kétnemű árfolyam alkalmazását előíró 6.4. pontjában meghatározott kikötések. Kérte a fentiekben túl annak megállapítását, hogy az 1038/2007. számú közjegyzői okirat nem tekinthető közokiratnak.

A II. r. alperest kereseti kérelme tülésére kérte kötelezni.

Az I. r. alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, vitatta, hogy a szerződés a felperes által felhozott bármely okból érvénytelen lenne.

A II. r. alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 70 000 Ft perköltséget. Határozatának indokolásában kiemelte, az üzletszabályzatokba foglalt általános szerződési feltételek az egyedi szerződés részévé váltak, a felperes ugyanis maga jelentette ki, hogy a szerződés aláírását megelőzően azokat megismerte, megértette.

Alaptalannak ítélte a felperes Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiban foglalt tartalmi elemek hiányára és ez okból a szerződés semmisségére hivatkozását is. Rámutatott, az egyedi szerződés 1.1. pontjában meghatározásra került svájci frankban a hitelkeret összege, ez kifejezésre került forintban is, a felperes az itt írtak szerint 7 360 000 Ft összegű kölcsönben részesült, így a szerződés tárgya meghatározott. Osztotta az I. r. alperes védekezését a tekintetben, hogy a szerződés 4. pontja részletesen tartalmazza az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót (4.5 pont), a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározását, összegét (4.4. pont), a szerződéssel kapcsolatos költségeket, kamatot, járulékokat és ezek éves százalékban kifejezett értékét (4.1., 4.2., 4.3.), a THM induló értéke kiszámítása pedig a vonatkozó rendeletnek megfelelt. A szerződés 6.1., 6.2., 6.3., 6.4., 6.5. pontjaira utalva meghatározottnak tekintette a törlesztőrészek számát és a törlesztési időpontokat is, a törlesztőrészek összegét pedig kiszámíthatónak minősítette.

A szerződéskötési díjra és a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltételeket illetően kifejtette, azok a banki adminisztráció ellentételezésére szolgálnak, s miután a banki adminisztráció nem a bank önálló szolgáltatása, hanem a főszolgáltatás ellenértékének egyik eleme, e feltételek tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha azok nem világosak, nem érthetőek. Ezt azonban nem találta megállapíthatónak.

Az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozó tájékoztatást illetően hangsúlyozta, a felperes kifejezetten svájci frank alapú hitelt kívánt igénybe venni, a kockázatfeltáró nyilatkozatot elolvasta, a devizakonstrukciót pedig tudatosan választotta arra figyelemmel, hogy így a kölcsön összegéhez kedvezőbb kamatfeltételekkel juthatott hozzá. Az ügylet árfolyamkockázatáról az I. r. alperes adott írásbeli tájékoztató megítélése szerint minden tekintetben megfelelt a 2/2014. PJE határozatban foglalt követelményeknek, s miután a felperes maga sem állította, hogy szóban az írásba foglalt tájékoztatástól eltérő, esetleg megtévesztő tartalmú tájékoztatásban részesült volna, tisztában kellett lennie azzal, hogy az árfolyamváltozás hatására mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészek forintban számított összege jelentősen módosulhat, ami fizetési terhei növekedésével jár. Erre figyelemmel az árfolyamkockázat felperesre történő áthárítását nem ítélte tisztességtelennek.

Részletesen kifejtett indokai alapján nem találta tisztességtelennek az üzletszabályzat 5.2.1. pontját sem.

Nem vizsgálta érdemben, hogy a közjegyzői okirat közokiratnak minősül-e, mert e tekintetben a felperes tényelődást nem tett, és nem merült fel az okirat közokirati jellegét megkérdőjelező körülmény sem. Mint szükségtelent mellőzte **(közjegyző neve)** közjegyző és tanú 4 tanúkenti meghallgatását.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes az ítélet megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során a szerződés érvénytelensége körében előadott valamennyi kérelmét azzal, hogy fellebbezését érdemben kizárólag az árfolyamkockázatra és törlesztőrészletek kiszámíthatóságának hiányára vonatkozóan indokolta. Az árfolyamkockázat körében az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. és C-186/16. számú ítéletében foglaltakra utalva kifejtette, a perbeli szerződésből hiányzik az a tájékoztatás, miszerint a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze akár súlyosan leértékelődhet, ami gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat a fogyasztó számára. Álláspontja szerint az I. r. alperesnek kötelessége lett volna tájékoztatást adni még a szerződéskötést megelőzően az átváltási árfolyam mértéke, iránya jövőbeni változásáról, az ebből fakadó kockázatokról, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. Ismertetnie kellett volna azokat az elveket, illetve mechanizmusokat és azok magyarázatát, amelyek az árfolyamváltozást előidéznek, így ki kellett volna térnie a forint és a svájci frank sajátosságaira, a kamatparitás elvére, az árfolyamváltozást befolyásoló pénzügyi és gazdasági körülményekre. Érvelése szerint a felperes, mint magyar fogyasztó kiszolgáltatót adósnak minősül, a nyugat-európai fogyasztókhoz képest évszázados lemaradásban van, így számára sokkal részletesebb és körültekintőbb tájékoztatást kellett volna adni. Hangsúlyozta az uniós jog nemzeti joggal szembeni elsőbbségét, és fellebbezése kiegészítésében utalt az EUB C-118/17. számú ítéletében írt megállapításokra.

Állította, hogy a szerződés alapján a kölcsön pontos összege nem számolható ki, ebből következőleg a törlesztőrészletek sem meghatározhatóak. Kiemelte, az ügyletkötésnél közreműködő tanú 3 tanúkenti meghallgatása során akként nyilatkozott, hogy a perbeli szerződés meghatározott pontjai alapján a törlesztőrészleteket nem tudja kiszámítani, ami igazolja, hogy ez a laikus fogyasztótól sem várható el, ez esetben pedig a szerződés nem felel meg az 1/2016. PJE-ben foglaltaknak.

Fenntartotta álláspontját, hogy a perbeli szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaiban előírt tartalmi elemek hiányában érvénytelen, ezen felül a közjegyzői okirat nem tekinthető közokiratnak, fellebbezését azonban e tekintetben nem indokolta.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a perbeli esetben külön kockázatfeltáró nyilatkozat készült, amely egyértelmű és világos megfogalmazást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az árfolyamkockázat egésze a felperest terheli, annak mértéke korlátlan. Érvelése szerint a tájékoztatás megfelel az EUB C-51/17. számú ítéletében foglalt követelményeknek, ezért annak tisztességtelensége nem merülhet fel. Fenntartotta azt a védekezését is, miszerint a törlesztőrészletek meghatározásra kerültek, ez okból a szerződés nem érvénytelen.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a jelen részítélettel felülbírált rendelkezései körében a tényállást helyesen állapította meg, abból a jogszabályi rendelkezésekkel minden tekintetben összhangban álló következtetéseket vont le, érdemi döntésével és annak indokaival az ítéletábra egyetért, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakra kíván rámutatni.

I.

A felperes kiemelten hangsúlyozta a fellebbezésében, hogy az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozóan nem kapott megfelelő tájékoztatást, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezi. E hivatkozása akként értékelhető, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget rá telepítő általános szerződési feltételek tisztességtelenségét állítja [1959-es Ptk. 209/A. § (2) bekezdés]. Egyetért azonban az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy ez nem állapítható meg.

A perbeli kölcsönszerződés deviza alapú jogügylet, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem) és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont).

A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatását. Az alperes által készített, és a felperes rendelkezésére bocsátott ún. külön kockázatteltáró nyilatkozat e követelményeknek megfelel. A tényállásban idézett tájékoztatás világosan és egyértelműen juttatja kifejezésre, hogy a jogügylet árfolyamkockázattal jár, az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség - külön korlátozást tartalmazó rendelkezés hiányában - teljes egészében a fogyasztót terheli.

Arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy az uniós jog a nemzeti joggal szemben elsőbbséget élvez, a nemzeti jog nem lehet ellentétes az uniós joggal. Lényeges azonban, hogy a 93/13. EGK tanácsi irányelvnek az Európai Unió Bírósága - felperes által nyomatékosan hivatkozott - C-51/17. számú ítéletében adott értelmezése alapján sem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli kölcsönszerződés árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötései tisztességtelenek. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és egyértelműen kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - a Bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az átlagosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítélete nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-26/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, ami úgy terheli a fogyasztóra az

árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet, és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő tartozása, s ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB fenti ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzügyi feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy esetlegesen mértékét „megjósolja”.

A perbeli esetben az ügylet árfolyamkockázata kiderül egyrészt magának a szerződésnek a deviza alapú elszámolásra, azaz a forintban teljesített kölcsönösszeg és törlesztőrészek svájci frankra történő átszámítására vonatkozó rendelkezéseiből, s különöse a külön íven szövegezett kockázattartó nyilatkozatban rögzített tájékoztatásból. Ennek az a kitétele ugyanis, miszerint a hitel futamideje alatt árfolyam-elmozdulások bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be, kifejezi, hogy a nemzeti valuta súlyosan is leértékelődhet, a tájékoztatásnak az a része pedig, hogy az árfolyamváltozás hatására kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészek forintban felszámított összege, egyértelműen felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, azt, hogy ez jelentős mértékben is megnőhet. Ebből a tartalmú tájékoztatásból az ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felmérhette az ügylet árfolyamkockázatát, következésképp az EUB ítéleteiben meghatározott szempontok szerint értékelve sem minősíthetők tisztességtelennek a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos kikötései.

A felperes a fellebbezése kiegészítésében kitért arra, az alperesnek tájékoztatnia kellett volna arról, milyen körülmények hatására gyengülhet a forint, mi a kamatparitás elve, mit takar a monetáris politika, hogyan hat az árfolyamkockázatra az egyes nemzetgazdaságokban érvényesülő reálkamatláb, az adott ország nemzetközi fizetési mérlegpozíciója, a makrogazdasági és politikai stabilitás, avagy instabilitás. Ezek szerint olyan közgazdasági és pénzügyi fogalmak, mechanizmusok ismertetését várta el az I. r. alperestől, amelyek megértéséhez szükséges ismeretekkel egy átlagos fogyasztó nem rendelkezhet és nem is kell rendelkeznie. A pénzügyi intézményeknek világos, közérthető, teljes körű, az átlagos fogyasztó számára is megérthető módon kell megfogalmazni az árfolyamkockázatról való tájékoztatást, a bonyolult gazdasági, pénzügyi mechanizmusok felvázolása, a pénzpiac működését részletező tanulmány elkészítése éppen ezzel lenne ellentétes, ami nem összeegyeztethető sem a hivatkozott jogegységi határozatokban, sem az EUB ítéleteiben megfogalmazott követelményekkel.

Nem fogadható el az a felperesi hivatkozás sem, hogy a magyar fogyasztók alacsonyabb szintű pénzügyi kultúrával rendelkeznek a nyugat-európai fogyasztókhoz képest. Az nem vitatható, hogy a közép-európai országok politikai és gazdasági berendezkedése hosszú időn keresztül lényeges eltérést mutatott a nyugat-európai államokhoz képest, a rendszerváltás óta eltelt közel három évtized alatt azonban hazánkban is széles körben elterjedtek és ismertté váltak azok a pénzügyi

konstrukciók, gazdasági folyamatok, amelyek alapján a magyar fogyasztók is tisztában lehetnek az árfolyam fogalmával, az egyes valuták árfolyama egymáshoz való viszonyával, az árfolyamváltás nemzeti valutára gyakorolt hatásával. Ebből következően a hazai fogyasztók nem rendelkeznek kevesebb pénzügyi ismerettel a nyugat-európai fogyasztóhoz képest, nem indokolt részükre alaposabb, szélesebb körű, vagy eltérő tájékoztatást nyújtani, illet egyebekben az Európai Unió Bírósága sem írt elő ítéleteiben és a tanácsi irányelvek sem támasztanak ilyen követelményt a hazai pénzügyi intézményekkel szemben.

A felperes sérelmezte fellebbezésében, hogy az alperes nem a szerződéskötést megelőzően adott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, hanem erre csak a szerződéskötés alkalmával került sor. Ahogy ezt az ítéletábra a későbbiekben kifejti, a peres felek között hitelkeret szerződés jött létre, amelyben az alperes vállalta egy meghatározott hitelkeret rendelkezésre bocsátását azzal, hogy az alperes az ott megjelölt időtartamon belül volt jogosult az általa igényelt összegű kölcsönösszeg lehívására. Az kizárólag a felperes döntésétől függött, hogy a meghatározott időtartamon belül mely időpontban él ezzel a jogával és hívja le a kölcsön összegét, e nyilatkozata megtételéig módja volt a kölcsönszerződést áttanulmányozni, szükség esetén a nehezen értelmezhető feltételeket szakemberrel megbeszélni, vagy arról az alperestől további tájékoztatást kérni. Ennek függvényében dönthetett arról, egyáltalán lehívja-e a kölcsön összegét, avagy nem kívánja azt igénybe venni. A felperesnek az árfolyamkockázatot illetően az alpereshez kérdése nem volt, ezt maga sem állította, ellenben a kölcsön teljes összegét lehívta.

Az EUB felperes fellebbezésében hivatkozott C-118/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban született ítélete a perbeli jogvita elbírálása szempontjából nem bír jelentőséggel. Ebben a határozatában ugyanis a Bíróság lényegét tekintve azt állapította meg, hogy az uniós joggal ellentétesek azok a magyar jogszabályok, amelyek kizárják az árfolyamkockázattal kapcsolatos tisztességtelen szerződési feltételt tartalmazó devizaalapú kölcsönszerződés visszamenőleges hatályú megsemmisítését. A jelen ügyben azonban sem az árfolyamkockázattal kapcsolatos általános szerződési feltételek tisztességtelensége, sem a szerződés egyéb okból való érvénytelensége nem volt megállapítható, így nincs jelentősége annak, hogy egy érvénytelen fogyasztói szerződés esetén az érvénytelenség milyen jogkövetkezményeket vonhat maga után.

II.

az a fellebbezési hivatkozás is, miszerint a perbeli szerződés a törlesztőrészletek összege szerződésben való meghatározásának hiánya miatt érvénytelen a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján. Lényeges e tekintetben, hogy a peres felek között két jogügylet jött létre: egy hitel- és egy kölcsönszerződés. A hitelszerződésben az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a szerződés I.1. pontjában rögzítettek szerint 49 900 CHF hitelkeretet tart rendelkezésre a felperes 7 360 000 Ft kölcsönigényének kielégítése érdekében. A hitelszerződés tárgya nem a kölcsön azonnali nyújtása, hanem kötelezettségvállalás arra, hogy a pénzügyintézet a másik fél igénylésére meghatározott keretben kölcsönszerződést fog kötni, vagy egyéb hitelműveletet végezni [1959-es Ptk. 522. § (1) bekezdés], míg a pénzügyintézettel szerződő felet a kölcsön igénylésének („lehívásának”) joga illeti meg. A pénzügyintézet által vállalt hitelkeret kimerítésével, a kölcsön tényleges nyújtásával a hitelszerződés megszűnik, a felek között kölcsönjogviszony jön létre, amelyet a kölcsönszerződésekre vonatkozó rendelkezések szerint kell elbírálni. A peradatokból kitűnően a kölcsön lehívása megtörtént, az alperes 7 360 000 Ft kölcsönt folyósított a felperes részére, s ezzel a felek között a kölcsönszerződés is létrejött. Az kétségtelen, hogy a hitelszerződésben nem került meghatározásra a kölcsön lehívásával majdan létrejövő kölcsönszerződés alapján fizetendő törlesztőrészletek összege, ez azonban nem is volt lehetséges. Egyrészt ugyanis a hitelszerződés alapján a felperes rendelkezésére

álló CHF-ben megjelölt hitelkeretből lehívott összeg határozta meg a kölcsön összegét és ebből következően a felperes által visszafizetendő összeget is. A felperes - a hitelszerződésben megjelölt összeg- és időkereten belül - az általa tetszőlegesen meghatározott összegben és részletekben hívhatta le a kölcsön összegét, a szerződés csupán azt határozta meg, hogy annak megkötésétől kezdődően mennyi idő áll rendelkezésére ahhoz, hogy a kölcsönt igénybe vegye, azt azonban nem írta elő, hogy ezt mely időpontokban teheti meg. Ebből következően nem lehetett a hitelszerződésben a törlesztőrészletek pontos összegét meghatározni, hiszen a hitelszerződés megkötésekor még a kölcsön összege sem volt pontosan ismert sem a lerovó, sem a kirovó pénznemben, az csak a kölcsön lehívása időpontjában vált meghatározottá.

A fentiekén túl a törlesztőrészletek hitelszerződésben való meghatározásának lehetőségét a felperes visszafizetési kötelezettségére vonatkozó speciális rendelkezések is kizárták. Ezek szerint ugyanis a felperesnek az ún. türelmi időszakban kizárólag kamatot és költséget kellett fizetnie, míg a tőke törlesztését csak a türelmi idő leteltét követően kellett megkezdenie. A kamatból és a kezelési költségből álló - a türelmi időszak alatt fizetendő - törlesztőrészletek devizában kifejezett havi összegét a szerződés tartalmazza (214,36 CHF), emellett az ki is számítható: a folyósított kölcsönösszeg és a folyósítás napján irányadó árfolyam hányadosaként ugyanis meghatározható a tőketartozás devizában kifejezett összege, ennek az évi 5,47 %-a - az induló kedvezményes kamatláb (évi 2,77 %) és a kezelési költség (évi 2,7 %) - 1/12 része a havi törlesztőrészletek CHF-ben kifejezett összege, és ennek a teljesítéskori árfolyammal való szorzata a törlesztőrészlet forintösszege. Az első kamatperiódus után a szerződés szerint változott a kamat és a kezelési költség összege, ami már magasabb havi törlesztőrészleteket eredményezett, viszont - a fentiekkel megegyező módon - ugyancsak kiszámítható volt. A türelmi időszak leteltét követő - a kamaton és a kezelési költségen kívül már tőketörlesztést is tartalmazó - törlesztőrészletek önmagából a szerződés adataiból már valóban nem számíthatóak ki, mivel a felek - a tényállásban részletezettek szerint - egy sajátos, lakástakarék-szerződéssel kombinált törlesztési konstrukcióban állapodtak meg azzal, hogy az ennek keretében összegyűjtött összeget előtörlesztésként számolják el a felperes tőketartozására. Az viszont, hogy a megtakarítási számlán pontosan mekkora összeg fog összegyűlni a türelmi idő végéig, a szerződéskötéskor nem lehetett ismert a felek előtt, így nem is határozhatták meg a türelmi idő után fizetendő törlesztések havi összegét sem svájci frankban, sem forintban. Ugyanakkor - ha nem is egyszerűen, de a türelmi idő leteltét követően, az előtörlesztés összegének ismeretében - ez is kiszámítható. A felperes ugyanis nyilván tudja, mekkora összeg gyűlt össze a megtakarítási számláján, ami alapján kiszámítható, hogy mennyire csökken a tőketartozása. A szerződés tartalmazza a kamat és a kezelési költség évi százalékos értékét, így minden adat rendelkezésre áll a törlesztőrészletek havi összegének kiszámításához. Ez kétségtelenül nem egyszerű feladat, leginkább számítógépes program segítségével végezhető el éppúgy, mint bármely banki konstrukcióban kötött és részletekben törlesztendő kölcsön havi törlesztőrészletének összege. Mindebből következően a szerződés a törlesztőrészletek meghatározhatósága, illetve kiszámíthatósága hiányában nem tekinthető érvénytelennek.

III.

A felperes fellebbezésében továbbra is hivatkozott a kezelési költségre és a szerződéskötési díjra vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére, valamint a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjaiban elírt tartalmi elemek hiánya miatti érvénytelenségére, tekintve azonban, hogy jogorvoslati kérelme ezen ítéleti megállapításokat támadó indokolást nem tartalmaz, az ítélet e vonatkozásban csupán visszautal az elsőfokú ítélet e körben kifejtett helyes indokaira.

IV.

A felperes fenntartotta álláspontját a tekintetben is, hogy a hitel- és kölcsönszerződés egyes feltételeit tartalmazó közjegyzői okirat készítése során a közjegyző megsértette a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: Ktv.) 3. és 121. §-ában foglaltakat, ezért a Ktv. 131. §-a alapján az okirat nem tekinthető közokiratnak. Az elsőfokú bíróság döntése e tekintetben is helyes, kifejtett érvei azonban pontosításra szorulnak az alábbiak szerint.

A Ktv. 131. § (1) bekezdése alapján nem tekinthető közokiratnak az az okirat, amelyet a közjegyző a Ktv. 12. §-a, valamint a 120-129. §-okban foglaltak megsértésével, vagy elmulasztásával készített. A Ktv. 3. § (1) bekezdése értelmében a közjegyző köteles megtagadni a közreműködését, ha az kötelességeivel nem egyeztethető össze, így különösen ha közreműködését olyan jogügylethez kéri, amely jogszabályba ütközik, vagy jogszabály megkerülésére irányul, illetőleg amelynek célja tiltott vagy tisztességtelen. A (2) bekezdés szerint ha a közjegyző az eljárása során aggályos körülményt észlel, de a közreműködés megtagadására nincs ok, köteles e körülményre a fél figyelmét felhívni és ezt az iratban feltüntetni. Ha a fél ez ellen tiltakozik, a közjegyző a közreműködését megtagadja. A 121. § rögzíti, a közjegyzői okirat elkészítésénél aggályos körülménynek kell tekinteni különösen, ha a fél a közjegyzői okiratba olyan rendelkezés felvételét kéri, amely jogvita keletkezéséhez vezethet, vagy amelynek nincs joghatása. Az idézett rendelkezések összevetése alapján levonható az a következtetés, hogy nem tekinthető közokiratnak az aggályos tartalmú, azaz jogvitára alapot adó vagy joghatás kiváltására alkalmatlan nyilatkozatot tartalmazó közjegyzői irat. Tekintve ugyanakkor, hogy elvileg bármely jognyilatkozat alapján keletkezhet jogvita, a Ktv. 121. §-ának alkalmazásában elsősorban az olyan rendelkezések illetve jognyilatkozatok tekinthetők aggályosnak, amelyek alapján a közjegyző számára egyértelműen felismerhető, hogy azok semmisek, vagy egyéb okból ugyan, de nyilvánvalóan súlyosan sértik a nyilatkozó fél jogait, vagy jogos érdekeit. A perbeli közjegyzői okirat a hitel- és kölcsönszerződés lényeges tartalmi elemeit foglalja magában, s nem tartalmaz olyan rendelkezést, nyilatkozatot, amely - a fent kifejtettek szerint - aggályt keltőnek lenne minősíthető, ilyet a felperes sem jelölt meg, így alaptalanul állította, hogy az okirat nem minősül közokiratnak.

V.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének az ún. ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezését érintő fellebbezés tárgyában jelen határozatával nem döntött, ezért az elsőfokú ítélet felülbírált rendelkezéséről a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 213. § (2) bekezdése alapján részítélettel határozott, e körben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költségeinek a megfizetésére, amelynek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.

A fellebbezési eljárásért fizetendő illeték alapja 1 650 000 Ft, amelyből 1 050 000 Ft a felperes által követelt összeg, míg további 600 000 Ft a közjegyzői okiratot érintő kereseti kérelem mint meg nem határozható pertárgyérték után számítandó illetékalap [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pont]. Ez utóbbi igényhez kapcsolódó fellebbezési eljárási illetéket a felperes nem róta le fellebbezésén, ezért köteles azt az Itv. 73. § (4) bekezdése alapján hivatalos lelet készítésének terhével megfizetni.

Szeged, 2019. március 20.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
ábrabíró

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.088/2020/7. szám

A felperes:

felperes neve

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Marticsék Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Marticsék Dénes)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I.rendű alperes neve

II. rendű alperes: II.rendű alperes neve

Az I. rendű alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Törös Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Törös Judit ügyvéd)

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.P.22.125/2017/40. szám

A fellebbezést benyújtó fél:

Felperes 4.P.22.125/2017/42. szám

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 33 500 (harmincháromezer-ötszáz) Ft fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felperes és a II. r. alperes, mint hitelfelvevők és zálogkötelezettek, továbbá az I. r. alperesi bank, mint hitelező között 2007. augusztus 24-én "Hitel és zálogszerződés (**alperesi bank neve**) svájci frank magánhitelhez)" elnevezésű szerződés jött létre. Ebben az I. r. alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a felperes részére 49 400 svájci frank (továbbiakban: CHF) összegű devizában

nyilvántartott hitelt tart rendelkezésre, a rendelkezésre tartási időszak lejártáig pedig forintban legfeljebb 7 360 000 Ft összegű kölcsönt folyósít a részére. A szerződést az **(alperesi bank neve)** Fundamenta Lakás- és Magánhitel Program keretében kötötték, a szerződés lejáratát - a rendelkezésre tartási időszakkal együtt - 180 hónapban, végső lejáratát 2022. augusztus 15. napján határozták meg.

- [2] A szerződésben rögzítésre került, hogy a kölcsön kamatlába periódusonként változó, annak mértéke a bank mindenkori kondíciós listájában kerül meghatározásra. A kamatláb mértékét a szerződéskötés időpontjában évi 4,2 %-ban határozták meg azzal, hogy az első négy kamatperiódus időtartamára az I. rendű alperes a kondíciós lista szerint kamatkedvezményt biztosít a felperesnek, melyre figyelemmel az első négy kamatperiódusban fizetendő kedvezményes kamat mértéke évi 2,77 %. Egy kamatperiódus három hónap időtartamú volt, az egyes kamatperiódusokban érvényes kamat mértékéről a bank a kamatperiódus kezdő napját követő 15 napon belül értesítette a hitelfelvevőt.
- [3] A szerződés 4.2. pontja rögzítette, hogy a kezelési költség kamatperiódusonként változó, annak mértéke a bank mindenkori kondíciós listájában kerül közzétételre, a szerződéskötés időpontjában annak mértéke évi 2,7 %.
- [4] A szerződés 4.3. pontjában a felek a szerződéskötési díjról oly módon állapodtak meg, hogy az a hitelösszeg 1,5 %-ának felel meg, amelynek megfizetése a kölcsönösszeg, illetve annak első részlete folyósításakor esedékes. A szerződéskötési díj a folyósítás devizanemében került felszámításra.
- [5] A teljes hiteldíjmutató (továbbiakban: THM) a szerződéskötés időpontjában érvényes feltételekkel évi 5,73 %-ban került meghatározásra, amely nem tükrözte a hitel, kamat- és árfolyamkockázatát. Ezen felül a kölcsönszerződés tételesen felsorolt a THM számítása során figyelembe nem vett hiteldíjelemeket és költségeket is.
- [6] Az I. rendű alperes a kölcsön törlesztésére a kötelező előtörlesztés teljesítésének napjáig, de legfeljebb 2015. november 15-ig türelmi időt biztosított a hitelfelvevők részére, a türelmi időszak alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, a szerződésben megjelölt elszámolási napokon vált esedékessé. Rögzítették, hogy a fizetendő kamat és kezelési költség összegét a bank az esedékességet megelőző 8 napon belül köteles a hitelfelvevővel közölni. A megtakarítási időszak alatt felhalmozott törlesztés törlesztése a szerződés alapján akként történt, hogy az óvadékkul zárolt megtakarítási számlán a megtakarítási időszak lejártá napján levő teljes összeget a lakástakarékpénztár a bank által megjelölt hitel elszámolására szolgáló számlájára utalta. Ez a hitelfelvevő kötelező előtörlesztésének minősült, arra vonatkozóan díj, költség felszámítására nem került sor. A kamat, kezelési költség, a díjak, jutalékok és egyéb költségek megfizetéséről a felperes oly módon volt köteles gondoskodni, hogy annak fedezete az I. rendű alperesnél vezetett forint számláján az esedékesség időpontjában rendelkezésre álljon. A kötelező előtörlesztést követően a szerződés 6.2. pontja a kölcsön törlesztésére nézve úgy rendelkezett, hogy a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta az elszámolási napokon kamatperiódusonként CHF-ben, egyenlő összegű törlesztőrészekben esedékes. Az esedékesség kezdő napja a kötelező előtörlesztés követő első elszámolási nap volt, a törlesztőrészek számát 84-ben határozták meg. A teljes hitelösszeg igénybe vételét feltételezve a szerződéskötéskor hatályos kondíciós lista feltételeivel az induló hiteldíj összege 214,36 CHF volt.
- [7] A szerződésből eredő kötelezettségek biztosítására a felperes tulajdonát képező **(település neve, külterületi ingatlan hrsz.-a)** hrsz. alatti ingatlanra az I. rendű alperes javára szerződéssel jelzálogjogot alapítottak.
- [8] A kölcsönszerződés záró rendelkezései között a hitelfelvevők nyilatkoztak, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a felek között létrejött bankszámlaszerződés "A bankszámlák vezetéséről, a betétgyűjtésről és a kapcsolódó szolgáltatásokról szóló üzletszabályzat általános rendelkezések" című fejezet VII. fejezet 29. pontjában foglaltakat, továbbá a hitelműveletek végzéséről szóló üzletszabályzatban és a Polgári Törvénykönyvben foglalt rendelkezéseket kell

alkalmazni. A hitelfelvevők kijelentették, hogy az üzletszabályzatot megismerték, az abban foglaltakat magukra nézve kötelezőnek elfogadják. Nyilatkoztak továbbá, hogy a lakossági kölcsönszerződések egyes feltételeit tartalmazó tájékoztatót, ami a kondíciós lista részét képezi.

[9] A szerződés aláírásának napján azzal azonos tartalommal a felek közjegyzői okiratot és kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá **((okirat száma))**. Utóbbi tájékoztatást adott arról, hogy a forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti, a hitel devizanemétől függően a hitel teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Az I. r. alperes felhívta a figyelmet a piac által indukált kockázatokra is, nevezetesen, hogy a futamidő alatt árfolyam elmozdulások, nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be azok. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege. Az I. rendű alperes felhívta a figyelmet arra is, további kockázatot jelenthet a kamatok változása, ami az adósság terhe kumulatív növekedését eredményezheti. Az adósok a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat aláírásukkal elismerve tudomásul vették, a szerződést ennek ismeretében és a kockázatok felelős mérlegelését követően írták alá.

[10] Az üzletszabályzat 5.2.1. pontja tartalmazta, hogy az ügyfél a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint az ügyfél fennálló tartozása tekintetében a bank e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[11] A felperes keresetében elsődlegesen a szerződés teljes érvénytelensége megállapítását kérte arra alapítottnak, hogy a szerződés nem felel meg a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában foglaltaknak. Előadta, a szerződés nem tartalmazza a kölcsön tárgyát, mert a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. szerint a kölcsön összegének meghatározására kizárólag forintban kerülhetett sor. A szerződésben nem megfelelően került megjelölésre a THM összege sem, mert nem tartalmazza az összes költség és az ügyleti kamat éves százalékban kifejezett értékét és a törlesztőrészletek összege esedékessége sem meghatározott. Másodlagosan a szerződés részleges érvénytelensége megállapítását kérte. E körben hivatkozott az üzletszabályzat 5.2.1. pontja tisztességtelenségére a 18/1999. (II.5.) Korm. rend. (továbbiakban: Korm. r.) 1. § (1) bekezdés b), i) és j) pontjai alapján. Megítélése szerint az üzletszabályzat kikötése a bizonyítási terhet a fogyasztó terhére megfordítja és az I. rendű alperest jogosítja fel egyoldalúan a teljesítés szerződésszerűségének a megállapítására. Tisztességtelennek ítélte a kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó 4.2., és a szerződéskötési díjra vonatkozó 4.3. pontját [Ptk. 205. §, 205/A. §, 209. §, 209/A. §], mert azok mögött nem áll az I. rendű alperes által nyújtott ellenszolgáltatás, továbbá kérte megállapítani az árfolyamváltozásból fakadó többletköltséget rá telepítő 6.4. pont tényállásban idézett rendelkezés tisztességtelenségét is. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként elsődlegesen az érvénytelen rendelkezések figyelmen kívül hagyását, másodlagosan a kifogásolt rendelkezések nélkül a szerződés hatályossá nyilvánítását és az I. rendű alperes kötelezését kérte 1 050 000 Ft megfizetésére. Kérte annak megállapítását is, hogy a közjegyzői okirat nem közokirat.

[12] Az I. r. alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a szerződés bármely, a keresetben megjelölt okból érvénytelen. A szerződés 1.1. pontja meghatározta a kölcsön összegét forintban és CHF-ben egyaránt, az ügyleti kamat éves százalékos mértékét a szerződés ugyancsak tartalmazta, míg a törlesztőrészletek tekintetében a szerződés 6.1., 6.5. pontjai adnak eligazítást, ezért a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglaltaknak. A szerződés ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezése nem tisztességtelen, mert az nem jogosítja fel az adós

teljesítése minősítésére e rendelkezés és nem fordítja meg a bizonyítási terhet a felperes hátrányára. Az adós a tartozását vitathatja, a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben pedig őt terheli a bizonyítás a tartozásösszege tekintetében. A vitatott kikötés nem jelent a felperesre hátrányos eltérést a végrehajtási záradékkal ellátott okiraton alapuló közvetlen bírósági végrehajtás jogszabályi előírásaihoz képest. A kezelési költség és a szerződéskötési díj a kölcsönügylettel kapcsolatban felmerült adminisztrációért felszámított éves díj, illetve a szerződés elkészítésével, hitelbírálatával, azokkal kapcsolatos adminisztrációval összefüggésben felmerült díj, így azokkal szemben áll ellenszolgáltatás, ezért azok nem tisztességtelenek. A felperes a szerződésben és a külön megszövegezett okiratban részletes tájékoztatást kapott az ügylet árfolyamkockázatáról, ez teljeskörű, világos és érthető tájékoztatást adott az árfolyamváltozás fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatásáról, ezért annak tisztességtelensége nem merülhet fel. Vitatta, hogy a közjegyzői okirat nem közokirat, és téves a felperes által levezetett számítás is.

Az elsőfokú ítélet és annak indokai

- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozata indokolásában kifejtette, a felperes az üzletszabályzatot átvette, aláírásával elismerte tartalmának megismerését, ezért az az egyedi szerződés részévé vált. Meghatározott a kölcsön összege, a szerződés 1.1. pontja szerint ugyanis az 7 360 000 Ft, ami megfelelt a 49 400 CHF összegű hitelkeretnek. Erre, illetve az 1/2016. PJE határozatban foglaltakra is figyelemmel a szerződés tartalmazta a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írtakat, azaz a kölcsön tárgya meghatározott. A szerződés 4.5. pontja tartalmazta az éves százalékban kifejezett THM-t, a 4.4. pont pedig a THM számítása során figyelembe nem vett egyéb költségeket, emellett a kamatláb a szerződéskötés időpontjában irányadó százalékos mértékét (4,2 %) és az akciós kamatláb mértékét is (2,77 %), ezáltal a szerződés kielégíti a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában írt feltételeket is. A törlesztőrészleteket a szerződés 3.3. pontja, valamint a 6. pontban részletezettek szerint meghatározott, ezért a szerződés teljes érvénytelenségére alapított keresetet alaptalan.
- [14] Megállapította, a kezelési költség és a szerződéskötési díj mögött az I. rendű alperes részéről végzett pénzügyi szolgáltatási tevékenység áll, amit a Hpt. 2. sz. melléklete 10.3. pontja is részletez. A banki adminisztráció elválaszthatatlanul kapcsolódik a főszolgáltatáshoz, a fenti költségek annak részét képezik, ezért tisztességtelenségük is csak akkor állapítható meg, ha megfogalmazásuk nem világos, nem érthető. Nem ellentétes e követelménnyel, ha nem kerül meghatározásra az, hogy a költség milyen banki adminisztráció ellenértéke, mert a szerződés alapján a felperes számára felismerhető volt annak tartalma. Ezért a szerződés 4.2. és 4.3. pontjai nem tisztességtelenek.
- [15]a felperes hivatkozása arra, hogy az üzletszabályzat ténytanúsítványt tartalmazó 5.2.1. pontja a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b), i) és j) pontjaival ellentétes. A támadott rendelkezés ugyanis nem jogosítja fel egyoldalúan az I. rendű alperest a saját teljesítése szerződésszerűségének megítélésére, nem vonja el a felperes kötelmi jogát arra vonatkozóan, hogy az I. rendű alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje, míg a fennálló tartozás összegének meghatározását illetően a bank üzleti könyveinek alkalmazása nem zárja ki, vagy korlátozza a felperes igényérvényesítési lehetőségeit. A bizonyítási teher megfordítását illetően utalt a Kúria 1/2018. gazdasági elvi határozatában foglaltakra azzal, ha az I. rendű alperes a szerződésből eredő követelését peres úton kívánja érvényesíteni a felperessel szemben, akkor őt terheli a bizonyítás a szerződés tartalma és a felperes fennálló tartozása tekintetében, amit a felperes vitathat. Ez esetben az I. rendű alperes köteles bemutatni a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit, adatait. A felperes ennek vitatása esetén ellenbizonyítással élhet, a végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben pedig bizonyíthatja követelése megszűnését, ami nem eredményezi a bizonyítási teher megfordulását.
- [16] A közjegyzői okiratot illetően a felperes nem jelölt meg konkrét érvénytelenségi okot arra, miért nem tekinthető a közjegyzői okirat közokiratnak, e tekintetben nem volt indokolt a tanúbizonyítási eljárás lefolytatása.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [17] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés hozatalát kérte. Előadta, hogy a perben előadott kérelmeit, hivatkozásait, érvelését fenntartja. Jogorvoslati kérelmét részletesen az árfolyamkockázat és a törlesztőrészletek kiszámíthatósága körében indokolta. Az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott az EUB C-51/17., C-126/13. és C-186/16. számú ítéletében foglalt követelményeknek megfelelő tájékoztatást, idézte azok releváns rendelkezéseit. A szerződésből hiányzik a tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy a fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet, ami jelentősen kihathat fizetési kötelezettségeire. Emiatt nem volt módja felmérni az árfolyamváltozás pénzügyi kötelezettségére gyakorolt hatását. A Kúria 6/2013. és 1/216. számú irányelvében foglaltak nem alkalmazhatók, mert azok ellentétesek az EUB C-51/17. számú döntésével. Nem kapott írásbeli tájékoztatást az árfolyamkockázatról, az kizárólag szóban hangzott el a szerződéskötés időpontjában és nem azt megelőzően, ami nem felel meg a fenti döntésben foglaltaknak.
- [18] A törlesztőrészleteket illetően az I. rendű alperes alkalmazottja nyilatkozott akként, hogy a szerződés adatai alapján nem tudja a törlesztőrészleteket kiszámítani, ezért a szerződés nem felel meg az 1/2016. PJE. határozatban foglaltaknak. A szerződésből nem derül ki a törlesztőrészletek összege sem a türelmi idő alatt, sem pedig azt követően, miután maga a kölcsönösszeg sincs konkrétan meghatározva a szerződésben, ezért a törlesztőrészletek kiszámítására sincs mód.
- [19] Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A kockázatteltérő nyilatkozat teljeskörű, világos, érthető, a C-51/17. számú EUB ítéletnek megfelel, az nem tisztességtelen. A 2/2014. és az 1/2016. PJE határozatok és az EUB ítéleteinek tartalma egymással összhangban áll, azok az ítélkezés alapját képezik. A szerződésben a törlesztőrészletek meghatározásra kerültek, a szerződés érvénytelensége a felperes által felhozott okokból nem állapítható meg.
- [20] A II. r. alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítélet tábla döntésének indokai

- [21] A fellebbezés részben alapos.
- [22] Az elsőfokú bíróság a tényállást a feltárt peradatok alapján teljes körűen és helyesen állapította meg, abból a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban álló következtetéseket vont le, érdemi döntésével és annak indokaival az ítélet tábla minden tekintetben egyetért, ezért az ítélet tábla a törvényszék ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [23] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte, fellebbezését kizárólag az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást, illetőleg a törlesztőrészletek meghatározottságát illetően indokolta. A felperes az eljárás során a kölcsönszerződés teljes érvénytelensége megállapítását kérte, továbbá annak részleges érvénytelenségére hivatkozott és megjelölte az egyes általa tisztességtelennek ítélt szerződési feltételeket. Ezért az ítélet tábla elsőként a szerződés teljes érvénytelenségét érintő felperesi kereseti kérelemmel foglalkozott.
- [24] Nem osztja az ítélet tábla a felperes álláspontját, hogy a kölcsönösszeg és a törlesztőrészletek meghatározásának hiánya miatt a szerződés nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában írtaknak. A kölcsön összege a szerződésben, mind forintban, mind CHF-ben egyaránt meghatározásra került, rögzítették a hitelkeret összegét CHF-ben, amelyet az I. rendű alperes az ott megjelölt forint összegben nem vitatottan maradéktalanul folyósított is a felperesnek (szerződés 1.1. pontja). A törlesztőrészletek a kölcsönszerződés 6. pontja szerint egyértelműen meghatározhatók. A szerződés - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön

folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól: a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összecszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra) vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kiírt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013. PJE. határozat III.1. pont). Ezért nem szükséges, hogy a kölcsönadott folyósított összeg, illetve a törlesztőrészletek összege devizában meghatározva tételesen szerepeljenek a szerződésben, az is elegendő, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/216. PJE határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti: a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában előírt követelménynek, az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így megállapított kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke, pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével.

[25] A szerződés a kölcsön összegét devizában (49 400 CHF) és forintban (7 360 000 Ft) egyaránt tartalmazza, ennél fogva a szerződés tárgya egyértelműen meghatározott [Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pont].

[26] A törlesztőrészletek száma, összege, esedékessége tekintetében a szerződés 3.3., 6.2-6.5. pontjai adnak eligazítást. A szerződésben rögzített türelmi idő konstrukció szerint a tőketörlesztésre az I. rendű alperes 2015. november 15. napjáig biztosított türelmi időt, amelynek időtartama alatt a felperesnek a kamatot és a kezelési költséget kellett törlesztenie, amit a bank az esedékességet megelőző 8 napon belül közölt vele. A szerződés 6.2. pontja szerint a kamat és a kezelési költség havonta, az elszámolási napokon kamatperiódusonként CHF-ben egyenlő összegű törlesztőrészletekben vált esedékessé, míg a megtakarítási időszak alatt felhalmozódó tőketartozás törlesztése oly módon történt, hogy a záradékolt megtakarítási számlán felhalmozódott összeg - előtörlesztésként - a hitelelszámló számlára került átutalásra. A szerződés tartalmazta a törlesztőrészletek számát (84 db), esedékességét (a kötelező előtörlesztést követő első elszámolási nap), azok szerződéskötéskori összege a hatályos kondíciós listában foglaltak szerint meghatározásra került. Ezáltal a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írt követelményeknek is.

[27] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy a felek szerződése rögzítette az éves százalékban kifejezett THM-et (5,73 %), tételesen tartalmazta annak számítása során figyelembe nem vett hiteldíjelemeket és költségeket, ezáltal megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjának. A felperes arra hivatkozott keresetében, hogy a THM nem megfelelő, ami tartalmát tekintve akként értelmezhető, hogy az I. rendű alperes a THM számítása során figyelembe vett általa fel nem tüntetett költségeket is. Az ítéletábra rámutat, a THM feltüntetésének célja, hogy az ügyfelek a szerződéskötés időpontjában az egyes pénzügyi szolgáltatók ajánlatait összehasonlítva dönthessenek a számukra legkedvezőbb konstrukcióról. Ha a THM nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarati hiba miatt a szerződés megtámadására adhat alapot [Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés]. A felperes azonban erre alapítottnan a szerződést határidőben nem támadta meg.

[28] A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a fogyasztási lakossági kölcsönszerződések esetében nem mellőzhető a kamat éves százalékos mértékének szerződésben való feltüntetése, amelynek elmulasztása a szerződés semmisségét eredményezi. A kölcsönszerződés a szerződéskötés időpontjában a kamatláb mértékét 4,2 %-ban határozta meg azzal, hogy az I. rendű alperes az első

négy kamatperiódus időtartamára a kondíciós listában foglaltak szerint kamatkedvezményt biztosított felperesnek, így az első négy hónapra a felperes által teljesítendő kamat 2,77 % volt. A szerződés szerint a kamatperiódusok három hónaposak, az I. rendű alperes a kamatperiódus kezdő napját követő 15 napon belül köteles a hitelfelvevőt értesíteni a kamat mértékéről. Ebből következően a kamat meghatározott, a szerződés érvénytelensége ez okból sem állapítható meg.

[29] A felperes a szerződés részleges érvénytelensége megállapítását arra hivatkozva kérte, mert a szerződés részét képező üzletszabályzat (Üsz.) 5.2.1., 4.2. és 4.3. pontja tisztességtelen a Kr. 1. § (1) bekezdés b), i) és j) pontjai alapján.

[30] Az Üsz. 5.2.1. pontja, amely a banki nyilvántartás fogyasztó részéről történő elfogadására irányul, nem minősül a Ptk. 242. §-a szerinti tartozás elismerő nyilatkozatnak. Tartozáselismerés esetén ugyanis megfordul a bizonyítási teher és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1990. 439.). A fél nyilatkozatához akkor fűződnek a tartozáselismerés jogkövetkezményei, ha a tartozás elismerésre magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik. Ilyennek a már fennálló összegerszerűen meghatározott követelés tekintetében tett nyilatkozat minősül, a perbeli azonban nem ilyen, ezért a tartozáselismerés joghatásai sem érvényesülhetnek. Emellett a kikötés nem a Ptk. 207. § (4) bekezdése szerinti joglemondás és a bizonyítási kötelezettséget áthárító hatással bíró kikötés sem, így ha az alperes perben kívánja érvényesíteni a szerződésből eredő követelését a felperessel szemben, akkor őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ugyanakkor a folyósított kölcsön összege és az adós még fennálló tartozása mekkora mértékű. Ez utóbbi a bank saját nyilvántartásán alapul, vita esetén azonban a banknak - az I. r. alperesnek - be kell mutatnia a nyilvántartása elszámolási elveit, módszereit, számításait le kell vezetnie, amit a felperes ugyancsak vitathat, azzal szemben pedig ellenbizonyítással élhet.

[31] Ezen felül a per tárgyává tett kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, védekezési lehetőségeit és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem, ezáltal az Üsz. 5.2.1. pontja, a Korm. rend. 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint nem tisztességtelen. Emellett nem zárja ki, avagy korlátozza a felperes igényérvényesítési lehetőségeit sem [Kr. 1. § (1) bekezdés i) pont].

[32] A vitatott szerződéses rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan az I. rendű alperest a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására. Az a kikötés tekinthető tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet - perbeli esetben az I. rendű alperest - jogosítja fel arra, maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. E kikötés azonban nem a szerződés rendelkezéseinek értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének a megállapítására vonatkozik. Önmagában a tartozás összegerszerűségének kimutatása és igazolása semmilyen szerződéses rendelkezés bank általi egyoldalú értelmezését nem teszi lehetővé, továbbá sem kizárólagosan, sem egyéb módon nem jogosítja fel a bankot arra, hogy az ügyfél, vagy a saját szerződésszerű teljesítését megállapítsa. Ebből következően a sérelmezett kikötés a jogszabályi előírásokhoz képest nem tartalmaz hátrányos eltérést, nem eredményez és nem biztosít többletjogosultságot a bank számára és nem teszi az ügyfél kötelezettségét terheesebbé. Emellett nem csorbitja az ügyfél szerződésből eredő jogait és igényérvényesítési lehetőségét sem, nem érinti (nem vonja el) a felperes kötelmi jogát arra, hogy maga állapítsa meg az alperes szolgáltatásának megfelelőségét, megítélje és minősítse azt (BH2018. 146., Ptk. 283. §). Erre figyelemmel a vitatott rendelkezés Korm. rend. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközése sem állapítható meg.

[33] Helyes az elsőfokú bíróság döntése arra vonatkozóan is, hogy az Üsz. kezelési költségre vonatkozó 4.2., és a szerződéskötési díjat részletező 4.3. pontjai nem tisztességtelenek. Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kezelési költség a főszolgáltatás része. A Ptk. 523. § (1) bekezdése a hitelező által nyújtandó főszolgáltatásként meghatározott pénzösszeg adós

rendelkezésre bocsátását, azaz a kölcsönösszeg folyósítását jelöli meg. Tekintettel arra, hogy a bankok (pénzügyi intézmények) üzletszerűen foglalkoznak pénzkölcsönzéssel, tömegesen kötnek kölcsönügyleteket - közöttük hosszútávú és a futamidő alatt változó kondíciójú szerződéseket -, szükségeszerű, hogy hitelezési tevékenységüket és az adós teljesítéseit, azok mikénti elszámolását részletesen és pontosan adminisztrálják, mind szerződéseik elkészítési, mind azok teljesítési szakaszában. Ezt fejezi ki a Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontja, amely szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával a hitel- és kölcsönszerződések elkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja [ezzel mindenben megegyező értelmező rendelkezést tartalmaz a 2013. évi CCXXXVII. tv. - a jelenleg hatályos Hpt. - 6. § (40) bekezdés c) pontja]. Ez a banki adminisztráció nem tekinthető a bank önálló szolgáltatásának, elválaszthatatlanul kapcsolódik a kölcsön folyósításához, a bank egyfajta „segédszolgáltatása” (lásd.: Szladits Károly: A Magyar Magánjog - Grill Kiadó III. kötet 188-189. oldal), része a főszolgáltatásnak. Ez a banki hitelezési tevékenységhez szükségeszerűen kapcsolódó adminisztrációs tevékenység nyilvánvalóan nem elhanyagolható költséggel jár, amelyet a hitelező vagy az üzleti kamatba beépítve érvényesíti az adóssal szemben, vagy külön nevesítve kezelési költség címén tart arra igényt. Mindebből következően a kezelési költség a hitelintézet által nyújtott főszolgáltatás ellenértékének egyik eleme, ennek megfelelően a kezelési költségre vonatkozó általános (vagy egyedileg meg nem tárgyalta) szerződési feltétel a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, így csak akkor minősülhet tisztességtelennek, ha nem világos, nem érthető [Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdés, 93/13. EKG irányelv].

[34] Az érthetőség és világosság követelményének való megfelelés vizsgálata szempontjából nincs meghatározó jelentősége annak, hogy az adott szerződés tartalmaz-e arra vonatkozó rendelkezést, hogy az abban kikötött kezelési költség konkrétan milyen banki adminisztrációs tevékenység ellentételezésére hivatott. Köztudomású, így egy átlagos műveltségű, tájékozottságú fogyasztó előtt is tudottnak (ismertnek) kell lennie, hogy a bank a hitelügyletekhez kapcsolódóan széleskörű adminisztrációt végez, a szerződéskötés előtt vizsgálja a potenciális adós hitelképességét, a kölcsön folyósítását követően nyilvántartja és elszámolja az adós törlesztéseit, a fennálló tartozás összegéről évente, illetve az adós kérésére ezen kívül is tájékoztatást ad. Az adósnak a tömegesen megjelenő - a bankok által kínált kölcsönök éves ügyleti kamatát, és teljes hiteldíjmutatóját (THM) egyaránt tartalmazó - hirdetések és a szerződésben rögzített számszerű adatok alapján tisztában kell lennie azzal, hogy adott esetben a kamaton felül banki költségeket is fizetnie kell. Ez a fizetési kötelezettség a magyarázata annak, hogy a kölcsönügylet tényleges terheit jelző THM éves százalékosan értéke magasabb az ügyleti kamatlábénál. Mindezt figyelembe véve perbeli esetben a felperes előtt annak ellenére is világosnak és érthetőnek kellett lennie, hogy a kezelési költség és a szerződési költség a banki adminisztráció ellenértéke, hogy ezt kifejezetten rögzítő kitélt nem tartalmaznak sem az egyedi szerződés rendelkezései, sem az annak részét képező általános szerződési feltételek. Az elsőfokú eljárás befejezését követően hozott C-621/17. számú ítéletében az EUB akként foglalt állást, hogy nem ütközik a 93/13. EKG tanácsi irányelv 4. cikk (2) bekezdésébe és 5. cikkébe foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményébe, ha a kezelési költséggel kapcsolatos szerződési rendelkezések nem határozták meg a költségek kiszámításának módját, teljesítésének idejét, továbbá nem részletezték az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást.

[35] Mindez egyben azt is jelenti, a kezelési költség és a szerződéskötési költség fizetését előíró általános illetve egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek érthetőségének, világosságának vizsgálata lényegében arra terjed ki, hogy a fogyasztó számára felismerhető volt-e az érintett szerződési feltétel alapján, hogy milyen mértékű kezelési költséget és szerződéskötési díjat kell fizetnie, illetve hogy az minek alapján hogyan kerül kiszámításra. Osztja az ítélőtábla azt az elsőfokú ítéletben kifejtett álláspontot, hogy a szerződéskötési díj is a főszolgáltatáshoz kapcsolódik, és amögött - ellentétben a

felperes hivatkozásával - az I. rendű alperes perbeli ügylettel kapcsolatos, a szerződés előkészítésével, a hitelbírálattal összefüggő tevékenysége - ellenszolgáltatása - áll. A perbeli szerződés kezelési költségre és szerződéskötési díjra vonatkozó rendelkezései, ezért a felperes által hivatkozott okból nem tisztességtelenek.

[36] állította a felperes, hogy tisztességtelen az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződéses rendelkezés. A szerződés támadott feltétele a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő kockázat - felperes általi változását jelenti, következésképp a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége a már hivatkozottak szerint a Ptk. 209. § (4) bekezdése szerint nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A 2/2014. PJE. határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége - amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli - csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az "átlagos fogyasztó" mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és, hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának, törlesztőrészelei összegének nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. fentebb hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

[37] A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerint a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia és a kockázatteltérő nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázatot törlesztőrészeletekre gyakorolt hatását. A tájékoztatási kötelezettség azonban nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére (6/2013. PJE. 3. pont).

[38] Az EUB felperes által is hivatkozott C-51/17. számú ítéletében a perbeli szerződés megkötésekor már hatályban volt 93/13. EKG. tanácsi irányelv értelmezése alapján - egyebek között - meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembevételével a nemzeti bíróságnak vizsgálnia kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyamkülönbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek tisztességtelenségét. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a harmadik kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének második bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönvevők számára ahhoz, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - az EUB kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet és az a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében, az árfolyamkockázatot viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítéletek nem tartalmaznak olyan új szempontokat, amelyeket vonatkozó gyakorlatában (C-126/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, vagy amelyet a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozataiban. Utal az ítéletábra arra, hogy a Kúria hivatkozott PJE határozatai nem ellentétesek az

EUB hivatkozott ítéleteiben kifejtettekkel, így azok az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének megítélése során nem hagyhatók figyelmen kívül.

[39] A fent kifejtettekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében is, megállapítva, hogy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

[40] Mindezek alapján tehát az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor megfelelő, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet és ennek következtében a kölcsönszerződéből eredő pénzintézettel szembeni tartozása és ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB hivatkozott ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. PJE. határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzintézet feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy esetleges mértékét illetően tájékoztatást adjon.

[41] Perbeli esetben a szerződés és a külön okiratba foglalt kockázatteltáró nyilatkozat adta meg a felperes részére az árfolyamkockázatra vonatkozó egyedi tájékoztatást. Ez a Hpt. 203. §-ában foglaltaknak megfelelő, egyértelmű és világos, az EUB ítéleteiben és a Kúria hivatkozott jogegységi határozataiban meghatározott követelményeket kielégítő tájékoztatás. Annak tatalma alapján egy általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó számára nyilvánvaló kellett legyen, hogy a futamidő alatt bekövetkezhet a forint súlyos leértékelődése, ami előre nem látható és előre nem kiszámítható többletfizetési kötelezettséget eredményezhet a számára. Nem alapos a felperes fellebbezési érvelése, hogy kizárólag szóban kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, mert ennek ellentmond az írásban rögzített, felperes által aláírt, külön íven megszövegezett kockázatteltáró nyilatkozat. Az egyértelműen tartalmazta a záradékban írtak tudomásulvételét, és azt is, hogy a felperes a kockázatok felelős mérlegelése eredményeként az írásban rögzített feltételekkel kívánt szerződést kötni az I. r. alperessel. A felperes nem hivatkozott arra, hogy a szóban elhangzottak és az írásbeli tájékoztatás tartalma közötti esetleges ellentmondásra a szerződéskötés során magyarázatot kért, és ha a szerződés e rendelkezését aggályosnak ítélte, úgy dönthetett volna akként, hogy a szerződést nem írja alá. Emellett a felperes megtehetette volna azt is, hogy a szerződés aláírását megelőzően további idő biztosítását kéri mind a szerződés, mind kockázatteltáró nyilatkozat tartalmának áttanulmányozására, annak értelmezésére, szükség esetén e célból szakember segítségét is igénybe vehette volna, arra azonban a perben nem hivatkozott, hogy ilyen igénye volt és az I. r. alperesnek a szerződéskötés során jelezte.

[42] Helytállóan mutatott rá ezért az elsőfokú bíróság arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelel az EUB hivatkozott döntéseiben foglaltaknak, a szerződés érvénytelensége ez okból sem állapítható meg.

[43] Osztja az ítéletábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban is, hogy szükségtelen volt annak vizsgálata, hogy a közjegyzői okirat közokiratnak minősül-e. A felperes e tekintetben részletes kereseti kérelmet nem terjesztett elő, érvénytelenségi okot nem jelölt meg, álláspontját jogi érvekkel nem támasztotta alá, így e tekintetben nem volt indokolt bizonyítási eljárás lefolytatására sem. Egyebekben nem merült fel olyan adat, amely aggályossá tette volna a közjegyzői okirat közokirati jellegét, így az elsőfokú ítélet megváltoztatásának e tekintetben nem volt helye.

[44] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I. r. alperes másodfokú eljárás során felmerült költségei viselésére, amelynek összegét az ítéletábla a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapított meg.

, 2020. május 19.

Dr. Béri András sk. . Lengyel Nóra sk.
a tanács elnöke előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró